

Прилог 1**СТАНДАРД КВАЛИФИКАЦИЈЕ**

Назив квалификације

**ТЕХНИЧАР БЕЗБЕДНОСТИ
ЖЕЛЕЗНИЧКОГ САОБРАЋАЈА****ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ КВАЛИФИКАЦИЈЕ**

КЛАСНОКС ¹ / ISCED-F 2013	0716 Моторна возила, бродови и ваздухоплови
Ниво НОКС-а ²	4
Ниво ЕОК-а ³	4
Врста квалификације	Стручна
Обим квалификације	4 године
Предуслови за стицање квалификације	НОКС 1
Облици учења	– Формално образовање
Врста јавне исправе	– Диплома – Уверење о положеним испитима у оквиру савладаног програма за образовни профил

**РЕЛЕВАНТНОСТ КВАЛИФИКАЦИЈЕ
ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ И НАСТАВАК ОБРАЗОВАЊА**

Проходност у систему квалификација	Ниво 5 НОКС-а Ниво 6 НОКС-а (подниво 6.1, подниво 6.2) Ниво 7 НОКС-а (подниво 7.1)
Занимање	8312.08 Прегледач железничких кола 8312.03 Возовођа – спроводник воза 3119.07 Техничар железничког саобраћаја
Стандард занимања ⁴	–

¹ Систем према коме се квалификације разврставају и шифрирају у НОКС-у, усклађен је са Међународном стандардном класификацијом образовања ISCED 13-F.

² Национални оквир квалификација Републике Србије (НОКС).

³ Европски оквир квалификација (енг. *European Qualifications Framework*).

⁴ До доношења стандарда занимања, повезаност стандарда квалификације Техничар безбедности железничког саобраћаја са тржиштем рада заснована је на подацима о занимањима који су утврђени на основу прописа из области рада и запошљавања (према: Закон о НОКС-у, члан 50.), као и на опису рада из иницијалног предлога стандарда квалификације у оквиру Иницијативе за развој и усвајање стандарда квалификације Техничар безбедности железничког саобраћаја.

ИСХОДИ УЧЕЊА	
Општи опис квалификације	Техничар безбедности железничког саобраћаја спроводи технички преглед вучених возила, појединачно и у возовима, контролу исправности састава воза, врши пробу кочница, контролу безбедности товарења и осигурања товара теретних кола, сачињава обавезне евиденције које води железнички превозник, те извршава специфичне техничко-оперативне поступке у ситуацијама које могу да угрозе безбедност саобраћаја или да утичу на функционалност вучених возила. Обучен је за: проверу исправности вучених возила и отклањање мањих кварова на вученим возилима; попуњавање одговарајуће документације о техничкој исправности вучених возила, појединачно и у возовима; праћење и контролу рада кочионе опреме вучених возила при вршењу проба кочница; преглед товарених теретних кола; попуњавање пропратних исправа воза које железнички превозник мора да води у вези састава воза и кочења; обезбеђивање воза од самопокретања и реаговање у случају несреће или незгоде, у складу са процедурима и овлашћењима. Вешто комуницира у различитим контекстима и делотворно на једном странику језику, активно доприносећи неговању културе изражавања; продуктивно примењује математичке моделе, техничка и технолошка знања и информационо-комуникационе технологије (ИКТ) у решавању проблема; ефикасно учи, усавршава се и развија своју каријеру; активно учествује у иницирању и реализацији пројекта који доприносе добробити заједнице и одрживом развоју. Активно доприноси неговању толеранције, људских права, културне традиције и баштине у оквиру организације и у различитим социјалним контекстима; одговоран је према сопственом здрављу и спреман да се укључи у активности усмерене ка очувању окружења у којем живи и ради. Ниво општих и стручних знања, вештина, способности и ставова у оквиру стечених компетенција, техничару безбедности железничког саобраћаја омогућава запошљавање и наставак школовања.
Компетенције	– Технички преглед вучених возила, појединачно и у возовима; – Контрола исправности састава воза и вршење пробе кочница; – Контрола безбедности товарења и осигурање товара теретних кола; – Сачињавање евиденција железничког превозника у вези са саставом и кочењем воза; – Кључне компетенције.⁵

⁵ На основу: Правилника о општим стандардима постигнућа за крај општег средњег образовања и средњег стручног образовања у делу општеобразовних предмета („Службени гласник РС”, број 117/13)

	По стеченој квалификацији лице ће бити у стању да: – опише систем железнице, врсте возова и организацију саобраћаја железнице; – наведе конструктивне и техничке карактеристике вучених возила; – опише процедуру прегледа вучених возила и наведе основна функционална испитивања и контроле које се обављају при прегледу вучених возила; – наведе врсте и најучесталије узроке неисправности на склоповима, деловима, уређајима и инсталацијама вучених возила; – објасни садржај техничке документације и врсте евиденција техничке исправности вучених возила, прописане за техничко-колску делатност; – наведе главне конструктивне елементе железничке пруге; – објасни правила састављања воза; – објасни врсте, начин и поступак пробе кочница, као и овлашћења лица које руководи процесом пробе кочница; – објасни начин поступања у случају квара појединих функционалних елемената и склопова вучених возила при вршењу пробе кочница; – наведе карактеристике товарних јединица и начин коришћења товарног прибора; – објасни начин правилног товарења теретних кола за одређене врсте терета узимајући у обзир услове којима се осигурува безбедност саобраћаја у експлоатацији и спречава оштећење робе и кола; – разликује врсте пропратних исправа воза, њихову намену као и поступак испостављања и примопредаје пропратних исправа воза; – објасни прописан начин извршавања маневарских послова – заквачивање и отквачивање возила; – објасни улогу и значај маневарских послова и организацију маневарског рада у међустаницима; – наведе дужности возног особља у службеном месту и на отвореној прузи; – опиše показатеље (из сигурносних евиденција, извештаја о уоченим неправилностима и сл.) релевантне за унапређивање квалитета и стандарда рада, као и за спровођење додатних анализа аспекта безбедности железничког саобраћаја; – наведе саобраћајне прописе и објасни њихову примену у осигурању безбедности саобраћаја возова, укључујући прописе за случај несреће и незгоде; – опиše мере безбедности и заштите здравља на раду, заштите животне средине и заштите од пожара и њихову примену у техничко-колској делатности;
Знања	

	– изврши технички преглед вучених возила појединачно: пре утовара, односно употребе; после утовара, односно пре додавања возу; после истовара, односно употребе и др., у складу са прописаним процедурама; – изврши технички преглед вучених возила у возвима: у полазним, пролазним (успутним), прелазним и крајњим станицама; – препозна индикаторе неправилног рада и поступа у складу са прописаним процедурама у случају техничке неисправности кола; – предузима прописане мере у случају заустављања воза због неправилности и сметњи; – анализира и процењује недостатке и неисправности вучених возила са аспекта угрожавања безбедности железничког саобраћаја; – попуни документацију о техничкој исправности вучених возила (техничко-колски обрасци и листице); – контролише исправност састава воза; – руководи процесом пробе кочница, те прати и контролише рад кочионе опреме вучених возила при вршењу проба кочница; – отклони кварове на вученим возилима при вршењу проба кочница у складу са својим овлашћенима и прописаним процедурама; – даје сигналне знаке код пробе кочница у складу са прописаним процедурама; – прорачуна масу воза, као и стварну и потребну кочну масу воза; – изврши преглед товарених теретних кола (прегледа осигурање терета, проверава равномерност распоређеног терета, проверава прекорачење дозвољене носивости кола, прегледа стање носећих гибњева); – ручно или применом ИКТ-а попуни пропратне исправе воза и води евиденције кола у складу са одговарајућим процедурама; – врши корекцију пропратних исправа воза; – извршава специфичне техничко-оперативне поступке од значаја за безбедност железничког саобраћаја и функционисање техничко-колске службе и то: заквачује и отквачује локомотиве, те по потреби спроводи маневрисање у међустаницама; даје прописане сигналне знакове сталних, ручних и преносних сигнала; обезбеђује воз од самопокретања унутар станичног подручја и на отвореној прузи и др.; – реагује у случају несреће или незгоде у складу са прописаним процедурама, односно овлашћењима;

Вештине	– успешно управља процесом учења, унапређује своју каријеру и компетенције на основу сопственог искуства, праћења ефикасности, безбедности и економичности техничких поступака које спроводи у циљу осигурања безбедног транспорта, односно исправности и погодности вученог возила, као и на основу сарадње са колегама – делотворно комуницира на матерњем и једном страном језику у професионалном и ванпрофесионалном контексту, укључујући коришћење терминологије из делатности железничког превоза путника/терета и пратећих активности у саобраћају у комуникацији са сарадницима; – ефикасно примењује прописане мере безбедности и здравља на раду, заштите животне средине и заштите од пожара за техничара безбедности железничког саобраћаја;
Способности и ставови	– самостално, одговорно, уредно и прецизно обавља поверене послове у складу са прописима, професионалним стандардима и нормативима у делатности железничког превоза путника/терета и пратећих активности у саобраћају; – ефикасно планира и организује време и активности поштујући рокове; – прилагођава се на промене у радном процесу, уочава проблеме и учествује у њиховом решавању и у оквиру нестандардних послова; – благовремено и засновано доноси одлуке о угрожености безбедности железничког саобраћаја; – испољава позитиван однос према функционалности и техничкој исправности уређаја и алата које користи при обављању техничко-колске делатности; – увиђа значај и улогу људског фактора у безбедности железничког саобраћаја и превенцији саобраћајних незгода; – ефикасно примењује ИКТ за прикупљање података, у реализацији задатака и вођењу прописаних евидентија за техничко-колску делатност; – увиђа потребу перманентног усавршавања из делокруга рада, те показује спремност да правовремено примењује новине у постојећим прописима и технолошким стандардима; – промовише принцип ефикасног коришћења енергије и одрживог развоја; – испољава поштовање права других и уважавање културолошких разлика, руководећи се правима и одговорностима које има као припадник заједнице; – испољава одговоран однос према здрављу и заштити околине и спреман је да се на том пољу ангажује.

Начин провере остварености исхода учења	Праћење развоја и напредовања ученика у дистицању исхода и стандарда постигнућа, као и напредовање у развијању компетенција обавља се формативним и сумативним оцењивањем. Оцењивање је описно и бројчано. Бројчане оцене ученика су: – одличан (5), – врло добар (4), – добар (3), – довољан (2) и – недовољан (1). Оцена недовољан (1) није прелазна оцена. Оцењивање се остварује применом различитих метода и техника (пројектни, радни задаци и сл.). Сумативно се оцењује на полуодишту, крају школске године и на стручној матури.

ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА КВАЛИФИКАЦИЈЕ

Квалификације реализатора програма	Одговарајуће образовање: – нивоа 7 НОКС-а (подниво 7.1, подниво 7.2), а изузетно одговарајуће образовање – нивоа 6 НОКС-а (подниво 6.1, подниво 6.2), односно – средње образовање, уколико се за одговарајуће предмете не образују наставници са одговарајућим образовањем нивоа 7 НОКС-а, у складу са Законом о основама система образовања и васпитања; За наставника практичне наставе одговарајуће образовање – нивоа 6 НОКС-а (подниво 6.1, подниво 6.2) или – нивоа 5 НОКС-а (одговарајуће специјалистичко, односно мајсторско образовање са петогодишњим радним истукством у струци), уколико се за одговарајуће предмете не образују наставници са одговарајућим образовањем нивоа 7 НОКС-а, у складу са Законом о основама система образовања и васпитања.
Организација надлежна за издавање јавне исправе	Средње стручне школе